

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 23 Kasım 2015
Sayı: 247

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 40'ıncı maddesinin 1'inci fıkrasında değişiklik yapılmasına dair kanun teklifim gerekçesiyle ekte sunulmuştur. Gereğini arz ederim.

Av. Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İncelene			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	21 Aralık 2015	E. No:	2/237	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
[Signature]	[Signature]	[Signature]	[Signature]	[Signature]
TBMM BAŞKANI	[Signature]			

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
24 Kasım 2015
Numara: <i>5234</i>

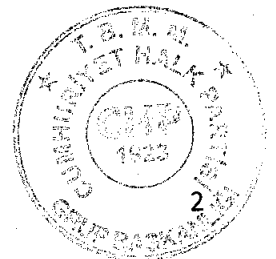
T B M M GENEL EVRAK
24 Kasım 2015
No: <i>5234</i>

GENEL GEREKÇE

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 40'ncı maddesinin 1'inci fıkrası; "*Cinsiyetini değiştirmek isteyen kimse, şahsen başvuruda bulunarak mahkemece cinsiyet değişikliğine izin verilmesini isteyebilir. Ancak, iznin verilebilmesi için, istem sahibinin onsekiz yaşını doldurmuş bulunması ve evli olmaması; ayrıca transseksüel yapıda olup, cinsiyet değişikliğinin ruh sağlığı açısından zorunluluğunu ve üreme yeteneğinden sürekli biçimde yoksun bulunduğunu bir eğitim ve araştırma hastanesinden alınacak resmî sağlık kurulu raporuyla belgelemesi şarttır.*" hükmünü amirdir.

Yukarıda belirtilen madde hükmü gereğince transeksüel yapıda olan kadın veya erkek bireyler, cinsiyet değişikliği yapabilmek için "üreme yeteneklerinden sürekli biçimde yoksun olmak" zorundadırlar. Yasa koyucunun bu madde hükmüne ilişkin gerekçesi; "Bu yolla cinsiyet değişikliği sadece biyolojik açıdan değil, ruhsal açıdan da zorunlu olma koşuluna bağlanmıştır." Şeklinde dir. Ancak aynı yasa koyucu 40'ncı madde gerekçesi olarak "Cinsiyet değişikliği şahsa sıkı sıkıya bağlı bir haktır." Diyebilmektedir. Ancak kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hakkın yerine getirilebilmesi için kişinin "üreme yeteneklerinden sürekli biçimde yoksun olması" şartını getirmek, transeksüel yapıda erkek veya kadın bireylerin "Üreme Hakkı"nın elden alınması anlamına gelmektedir. Şöyle ki; bu ön şart ile cinsiyet değiştirmek isteyen transeksüel yapıdaki birey öncelikle "üreme yeteneklerinden yoksun" olmalıdır. Daha açık ve anlaşılır bir ifade ile transeksüel yapıda bireyler cinsiyet değiştirmek için kısır olmak zorunda olmalı, türlerini devam ettirememelidir. Esasen yine Medeni Kanun 40'ncı maddesi gerekçesi olan "*Toplumun temeli olan aile kurumunun cinsiyeti belirsiz kişiler nedeniyle sarsılmasını önlemek amacıyla öncelikle kişinin evli olmaması ön görülmüştür.*" hükmü yasa koyucunun ön yargısını açıkça ortaya koymaktadır. Bu madde hükmü de her insan gibi trans bireylerin de pek tabii temel hakkı olan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, CEDAW ve T.C. Anayasası tarafından koruma altına alınan "Üreme Hakkı"nı ihlal etmektedir. Bunun yanı sıra; Avrupa Konseyi'nin 31.03.2010 tarihli "*Cinsel Yönelim veya Cinsiyet Kimliği Temelli Ayrımcılıkla Mücadele Etmek İçin Alınacak Önlemler Üzerine Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere Yönelik CM/Rec(2010)5 Sayılı Tavsiye Kararı*"nın 20'nci maddesine göre; "*Cinsiyet geçişinin yasal olarak tanınması için gerek ön şartlar, fiziksel yapıya ilişkin değişiklikler dâhil olmak üzere istismar eden tüm koşulların kaldırılması amacıyla, düzenli olarak gözden geçirilmelidir.*"

Bu nedenlerle 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 40'ncı maddesinin 1'inci fıkrasında yapılacak değişiklik ile trans bireylerin üreme hakkının ihlal edilmemesi amacıyla söz konusu kanun teklifi düzenlenmiştir.

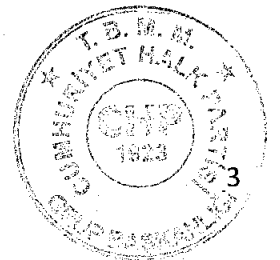

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 40'ıncı maddesinin 1'inci fıkrasında yapılacak değişiklik ile trans bireylerin üreme hakkının ihlalinin önlenmesi planlanmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE1 –4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 40'ıncı maddesinin 1'inci fıkrasına getirilen değişiklik aŐaėıdaki Őekildedir;

“MADDE 40 - “Cinsiyetini değiştirmek isteyen kimse, Şahsen başvuruda bulunarak mahkemece cinsiyet değişikliğine izin verilmesini isteyebilir. Ancak, izin verilebilmesi için, istem sahibinin onsekiz yaşını doldurmuş bulunması ve evli olmaması; ayrıca transseksüel yapıda olup, cinsiyet değişikliğinin ruh sağlığı açısından zorunluluğunu bir eğitim ve araştırma hastanesinden alınacak resmİ sağlık kurulu raporuyla belgelemesi Şarttır.”

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

